

Szlengtanítás a 21. században

HOLLÓY ZSOLT

BUDAPEST VI. KERÜLETI SZINYEI MERSE PÁL GIMNÁZIUM

A szlengtanítás helye a tantervben

Szociolingvisztikai szemlélet -> nyelvváltozatok

Kulcskompetencia: anyanyelvi kommunikáció

- Társadalmilag felelős nyelvhasználat

Fejlesztési terület: nyelvhasználat mint társadalmi jelenség

Sztenderd + társadalmi/regionális nyelvváltozatok

Pozitív anyanyelvi attitűd kialakítása

Anyanyelvről alkotott teljes kép

Miért pont a szleng?

Diákokhoz közelálló

Hagyományosan ifjúsági nyelvváltozat

Mindennapi használói

Elsődleges tapasztalat (saját szókincs)

Terjedés: média/internet

A szleng „sztenderdizálódása” -> nem „hagyományos” társadalmi rétegeknél is (pl. tanárok)

Motiváló

Humor

(Drake 2002)

(Kövecses 1997)

(Parapatics 2013)

(Partridge 1999)

Mi a cél?

A szleng nyelvváltozat megértése

- Ki használja?
- Miért használja?
- Milyen?

A kódváltás készségének fejlesztése

- Hol használható?
- Milyen hatást ér el a használata?



A szleng fontos elméleti aspektusai

Csoportokhoz köthető

Lexémák szintjén jelenik meg

Állandóan változó

Jelenléte -> csökkenti a formalitást

(Dumas-Lichter 2002; Drake 2002;

Jelisztratov 1998; Kis 2006; Kövecses 1997;

Parapatits 2014; Partridge 2002; Péter

1999; Roberts 2002)

Használatához mindig attitűd kapcsolódik

- Nyelvi kreativitás

- Szellemesség

IKT-eszközök és osztálytermi munka

Tanulásalapú anyanyelvi nevelés -> IKT-eszközök

Önálló tanulás

Tanulók aktivizálása → aktív/cselekvő tanulás

Motiváció → a tanulási folyamat

Módszertani változatosság → hatékonyság

Kompetenciafejlesztés → mi van az érettségin túl?

- „4C”

(Antalné 2013)

(Gonda 2008)

(Tóth-Mózer – Mísey
2019)

(Ollé – Papp-Danka –
Lévai – Tóth-Mózer –
Virányi 2013)

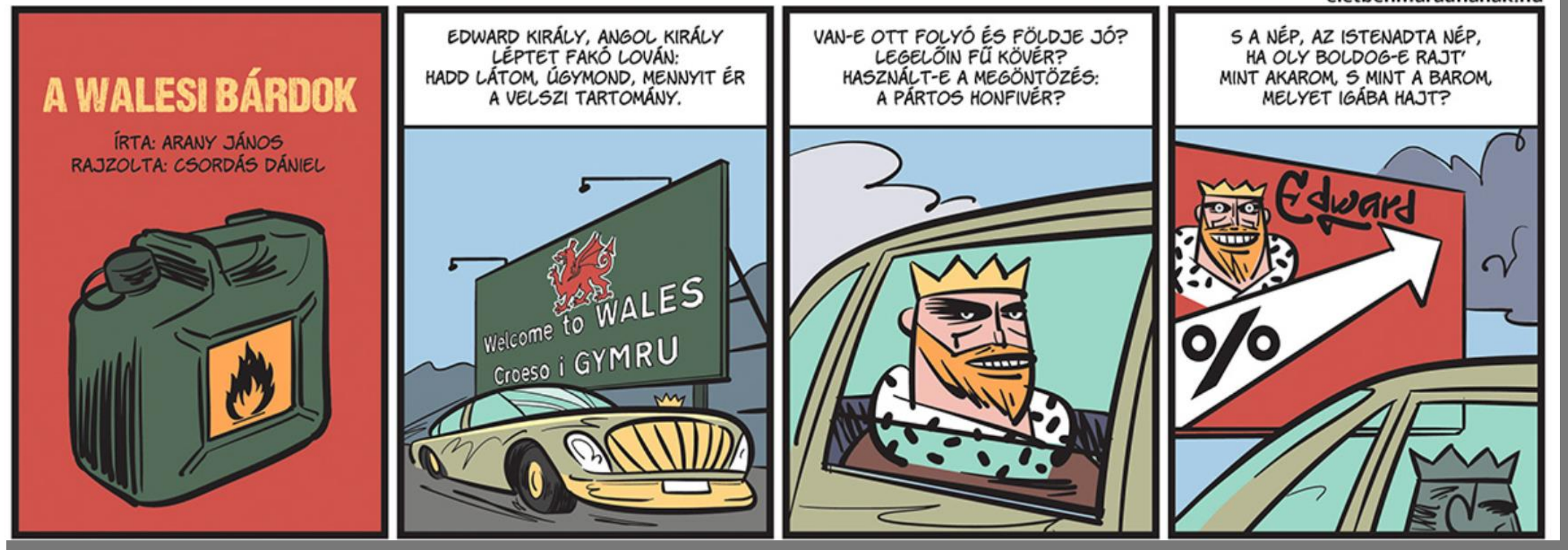
Gyakorlat I. - Filmátírás

Idő: 20 perc

Munkaforma: csoportos

Eszközök: számítógép, vetítő,
hangfal, filmrészlet





Gyakorlat II. – 21. századi bárdok

Idő: 20 perc

Munkaforma: páros vagy csoportos

Gyakorlat III. Osztály-szlengszótár készítése

Idő: tetszőleges (1 hét, 2 hét, tematikus egység egész ideje)

Eszközök: wix.com

Munkaforma: kooperatív (csoportos/osztály)

Projektmunka

Tematikus egységre is bővíthető



Honlap- és szótárkészítés

Gyakorlat IV. Celebszleng-kereső

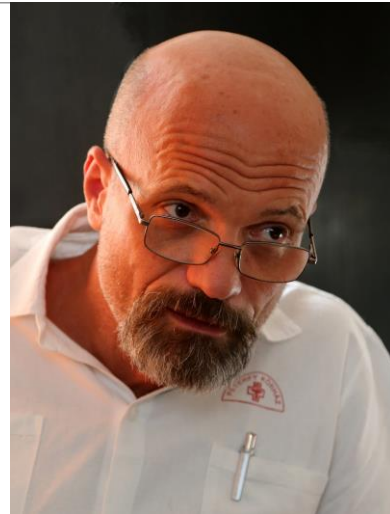
Idő: 25 perc

Munkaforma: csoportos

Eszközök: számítógép, internet

Kutatás + érvelés -> a szleng és köznyelv mai helyzete

Kutatás, kritikai gondolkodás,
érvelés



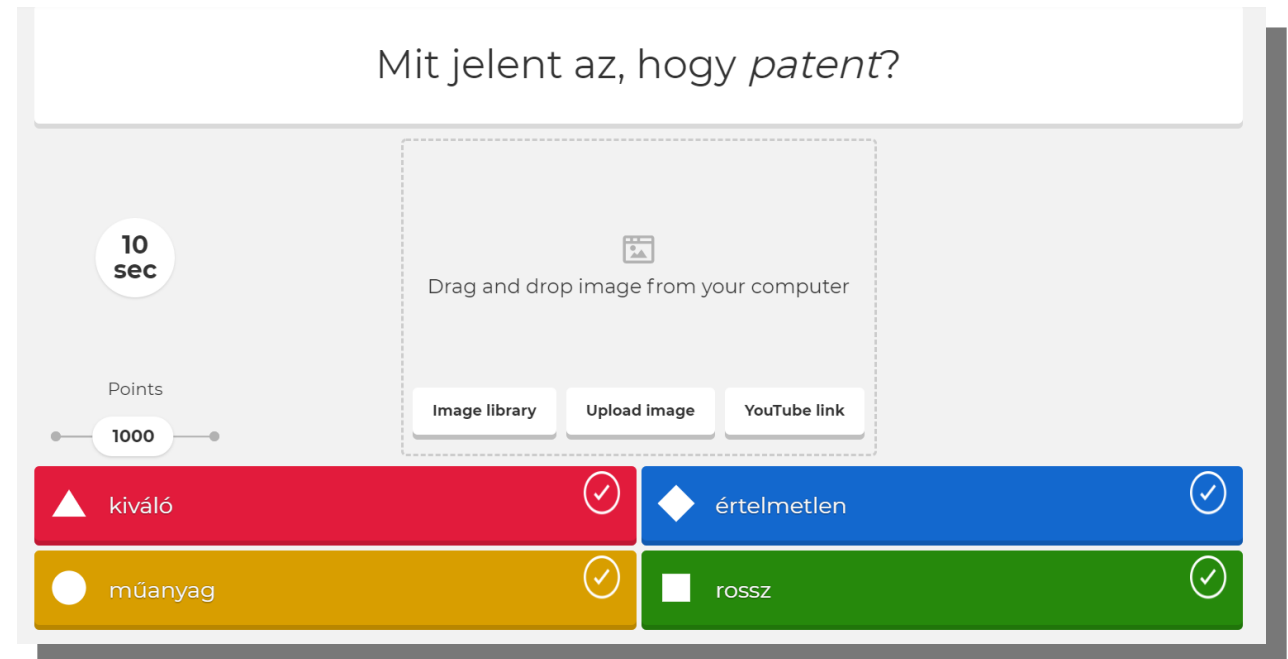
Gyakorlat V. – Kahoot! szókincsbővítő

Idő 5-30 perc

Munkaforma: egyéni/csoportos

Eszközök: számítógép, vetítő,
okostelefon

Játékos verseny → motiváció



Gyakorlat VI. – Költők a Messengeren



Idő: 20-30 perc

Munkaforma: csoportos

Eszközök: okostelefon, internet

<https://mek.oszk.hu/06100/06126/html/index.htm>

Messenger -> mindennapi kommunikációs színtér

- Motiváló, biztonságos közeg
- Szleng + internetes kommunikáció jellemzői

Gyakorlat VII. - Mémgyártás

Idő: 15 perc

Munkaforma: páros/csoportos

Eszközök: számítógép/okostelefon, internet

<https://imgflip.com/memegenerator>

Mém-kultusz

- Humor
- Mindennapi élet része
- Valóságra reflektál



A gyakorlatokkal fejleszthető készségek

Anyanyelvi kompetencia: Digitális kompetencia: Egyéb készségek:

- Szövegalkotás írásban és szóban
- Szövegértés
- Beszédkészség
- Szókincsfejlesztés
- Stílusérzék
- Szociolingvisztikai kompetencia
- Kódváltás képessége
- IKT-eszközök tanulásra való használata
- Tanuláshoz használható programok (Wix, Kahoot)
- Szövegszerkesztés
- Elektronikus kommunikáció
- Információ keresése/szűrése
- Együttműködés
- Önálló tanulás
- Tervezés
- Szervezés
- Feladatmegosztás
- Kreativitás

(NAT 2012 alapján)

Felhasznált szakirodalom

- Antalné Szabó Ágnes 2013. *A tanulásaláú anyanyelvi nevelés. Anyanyelv-pedagógia.* 2013/4. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=481>
- Dumas, Bethany K.–Lighter, Jonathan 2002. [Nyelvészeknek való-e a szleng szó?](#) In: Várnai Judit Szilvia–Kis Tamás szerk.: [A szlengkutatás 111 éve.](#) (Szlengkutatás 4.)
- Drake, G. F. 2002. A szleng társas szerepe. In Várnai Judit – Kis Tamás (szerk.): *A szlengkutatás 111 éve.* Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 293–302.
- Gonda Zsuzsa 2008. *Az interaktív tábla alkalmazása az anyanyelvi órán. Anyanyelv-pedagógia.* 2008/2. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=46>
- Jelisztratov, Vlagyimir 1998. [Szleng és kultúra.](#) (Szlengkutatás 2.) Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- Kis Tamás 2006. [Nyelvi univerzálé-e a szleng?](#)
- Kövecses Zoltán 1997. [Az amerikai szleng.](#) In: Kis Tamás szerk.: *A szlengkutatás útjai és lehetőségei.* (Szlengkutatás 1).
- Ollé János – Papp-Danka Adrienn – Lévai Dóra – Tóth-Mózer Szilvia – Virányi Anita 2013. *Oktatásinformatikai módszerek.* ELTE Eötvös Kiadó. Budapest.
- Parapatics Andrea 2013. *A szlenggel kapcsolatos tanulói attitűdök és elvárások az anyanyelvi órán. Anyanyelv-pedagógia.* 2013/1. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=433>
- Parapatics Andrea 2014. *A szleng hagyományos funkcióiról a fiatalok szemével. Iskolakultúra 24. évf. 4. sz.*
- Partridge, Eric 2002. [A szleng ma és tegnap.](#) In: Várnai Judit Szilvia–Kis Tamás szerk.: [A szlengkutatás 111 éve.](#) (Szlengkutatás 4.)
- Péter Mihály (1999): [„Húsz év múlva” \(Régebbi és újabb gondolatok a szlengről\).](#) In: Fenyvesi Anna–Kis Tamás–Várnai Judit Szilvia szerk.: [Mi a szleng? \(Tanulmányok a szleng fogalmáról\).](#) (Szlengkutatás 3.)
- Roberts, Paul 2002. A szleng és rokonai. In Várnai Judit és Kis Tamás (szerk.): *A szlengkutatás 111 éve.* Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 131–140.
- Tóth-Mózer Szilvia – Miskey Hanga 2019. *Digitális eszközök integrálása az oktatásba.* Mindenki Iskolája.